

Stichting Agapè
Hoofdstraat 51
3971 KB Driebergen - Rijsenburg

JAARVERSLAG 2017

JAARVERSLAG 2017

INHOUD

Paginanummer

1. Bestuurs- en directieverslag

1.1	Algemeen	4
1.2	Activiteiten en financiële positie	6
1.3	Informatie over bestuur en Raad van Toezicht	19
1.4	Verslag toezichthoudend orgaan	20
1.5	Toekomstparagraaf	22

2. Jaarrekening 2017

2.1	Balans per 31 december	26
2.2	Staat van baten en lasten	28
2.3	Resultaatbestemming	29
2.4	Kasstroomoverzicht	30
2.5	Toelichting bestedingen	32
2.6	Grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat	36
2.7	Toelichting op de balans per 31 december	40
2.8	Toelichting op de baten	48
2.9	Toelichting op de lasten	50

3. Overige gegevens

3.1	Controleverklaring	58
-----	--------------------	----

1. BESTUURS- EN DIRECTIEVERSLAG

1.1 Algemeen

1.1.1 Stichting Agapè (voorheen Instituut voor Evangelisatie).

De stichting staat in het handelsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Utrecht ingeschreven onder nummer 41177239. De statutaire naam van de Stichting luidt: Stichting Agapè (voorheen Instituut voor Evangelisatie) en is statutair gevestigd te Doorn, kantoorhoudend in Driebergen (tot november 2017 in Amersfoort). De rechtsvorm is de vorm van een stichting.

1.1.2 Omschrijving van de doelstelling, missie en visie

Agapè is een beweging in de Kerk die Gods liefde laat zien en zijn waarheid laat horen in Nederland. Agapè mobiliseert christenen om actief invulling te geven aan de Grote Opdracht van Mattheüs 28: "Ga en maak discipelen". Daarbij daagt Agapè mensen in Nederland uit om te Geloven, te Groeien en te Gaan.

Geloven: Vanuit Gods bewogenheid met mensen zoeken we hen op waar ze zijn, en sluiten we ons aan bij hun leefwereld. We delen ons leven met hen en wijzen hen op Jezus. Mensen leren zichzelf kennen, en leren hun vertrouwen te stellen op de genade van God, die zichtbaar wordt in Jezus' dood en opstanding.

Groeien: We investeren in de levens van mensen die Jezus hebben leren kennen. We volgen hierbij het voorbeeld dat Jezus gaf. We helpen christenen om hun leven vorm te geven door hen te helpen groeien in karakter, competenties en bewogenheid. We gaan met mensen op zoek naar hun plek in de kerk en in de samenleving, zodat zij hun bestemming ontdekken.

Gaan: We sporen (groepen) christenen aan om anderen te helpen ontdekken wat het is om te leven met Jezus. We leren hen om hun leven te delen in hun eigen omgeving, of op de plek waar God hen naartoe stuurt. Zo krijgen steeds meer mensen de kans om te geloven, te groeien en te gaan.

Als Agapè streven we ernaar hierom bekend te staan:

- **We zijn op Jezus gericht:** Het is ons verlangen om in alles wat we doen op Jezus gericht te zijn. Dat betekent dat we niet onszelf of onze plannen op de eerste plek zetten, maar Jezus. Hij is degene die ons de opdracht geeft.
- **We zijn bewogen:** De liefde die God ons geeft, maakt ons bewogen met anderen. Ze zet ons in beweging. Daarom willen we ons leven delen met anderen, ook met mensen die anders zijn dan wij.
- **Wat we doen is relevant:** We communiceren en handelen op manieren die cultureel acceptabel, begrijpelijk en aantrekkelijk zijn, maar zonder concessies te doen op de inhoud van de Bijbel.
- **We nemen initiatief, delen en dragen over:** We stellen anderen zoveel mogelijk in staat om te doen wat wij doen. Niet alleen qua persoonlijke geloofsoverdracht, maar ook door het delen en overdragen van concepten en activiteiten.

Ons doel is bereikt wanneer iedereen in Nederland iemand kent die Jezus volgt, en diegene is toegerust om Jezus aan anderen bekend te maken. De doelstellingen voor de komende jaren zijn uitgewerkt in een visie en beleidsdocument.

Stichting **Agapè** heeft als statutaire doelstelling: de bevordering van de verkondiging van het Evangelie van Jezus Christus en stelt zich op de grondslag van Gods onfeilbaar Woord, de Bijbel.

Agapè is een juridisch zelfstandige stichting die haar doelen tracht te verwezenlijken in samenwerking met Agapè Europe e.V. (deel uitmakende van Campus Crusade for Christ te Orlando, USA).

1.1.3 Samenstelling Raad van Toezicht en directie:

Raad van Toezicht

Voorzitter : De heer dr. ir. Robert A. de Bruijn
(vice) Voorzitter : De heer mr. Henk P. Medema
Lid : De heer Javier F. García (Spanje)
Lid : De heer Hans van Groningen
Lid : Mevrouw Jolanda Oosterom
Lid : De heer Tamme de Vries

Directie

Algemeen Directeur : De heer ds. Duurt Vonck
Operationeel Directeur : De heer Frits Baksteen
Directielid LDHR : De heer Heiko van den Broek

Een overzicht van hoofd- en nevenfuncties van de leden van Raad van Toezicht en Directie van Agapè is opgenomen in de bijlage bij deze jaarrekening.

1.1.4 Statutenwijziging

Op 29 december 2017 zijn de statuten van Stichting Agapè geactualiseerd.
Hierbij zijn geen essentiële wijzigingen doorgevoerd in visie en werkwijze van de stichting.
De vorige statuten dateerden uit 2003 en vereisten op enkele punten aanscherping.

1.2 Activiteiten en financiële positie

1.2.1 Activiteiten van financieel belang

In 2017 is, naast het continueren van de reeds bestaande bewegingen, geïnvesteerd in nieuwe initiatieven op het vlak van stadsnetwerken en communities. Verder zijn de eerste stappen gezet op de herpositionering van Agapè in het kader van toerusting van christenen en kerken. Eind 2017 heeft een aantal medewerkers van Athletes in Action (AiA) ervoor gekozen om, als gevolg van een structureel verschil op het vlak van uitwerking van de visie en strategie voor de toekomst, Agapè (helaas) te verlaten en te starten met een eigen stichting op het gebied van SportsMinistry.

Financieel verslag

2017 is, in tegenstelling tot de verwachtingen, in financieel opzicht met een positief saldo afgesloten. Er was een tekort gebudgetteerd van -€61.372 (na mutatie bestemmingsfondsen en -reserves) en we zijn erg dankbaar dat we uiteindelijk een resultaat van +€6.892 hebben gerealiseerd.

Gedurende het jaar bleek dat de inkomsten achterbleven ten opzichte van de verwachtingen. Bovendien werd duidelijk dat de ontwikkelingen rondom het vertrek van een aantal medewerkers van AiA een negatieve invloed zouden hebben op de financiële situatie. Aangezien de consequenties pas tegen het einde van het jaar zichtbaar zouden zijn en er onvoldoende zekerheid was over de ontwikkelingen van de inkomsten, is besloten tot een aantal stevige ingrepen in de kosten. Het resultaat hiervan is dat uiteindelijk ruim 6 ton minder aan kosten is gemaakt dan was gebudgetteerd en is een aantal activiteiten uitgevoerd die ten laste gebracht konden worden van nog beschikbare bestemmingsfondsen. Dit heeft geresulteerd in een positief resultaat na mutatie op de bestemmingsreserves en -fondsen.

2017 heeft ons geleerd dat de maatregelen op het vlak van kostenbeheersing die we in 2015 en 2016 hebben doorgevoerd hun vruchten hebben afgeworpen en dat we beschikken over een adequaat financieel sturingsinstrumentarium.

Belangrijkste redenen voor de achterblijvende inkomsten waren enerzijds dat over de gehele linie in de bewegingen lagere inkomsten werden gerealiseerd dan verwacht en anderzijds dat door het vertrek van een medewerker op Fondswerving een essentiële vacature ontstond terwijl we er daarnaast maar ten dele in geslaagd zijn de kritische vacatures op Communicatie in te vullen.

Voor 2018 is, in lijn met de ontwikkelingen, een 'neutrale' begroting opgesteld waarin we sturen op een klein positief resultaat. De onverwachte ontwikkelingen rond AiA hebben enige vertraging opgeleverd in de voortgang op het vlak van inkomstensturing, maar we zijn ervan overtuigd dat we na een aantal moeilijke financiële jaren nu de processen zodanig hebben ingericht dat we de balans tussen inkomsten en uitgaven voldoende kunnen besturen en in 2018 focus kunnen leggen op het investeren in de toekomst. De strategische koers voor de komende jaren blijft gericht op structurele verhoging van de inkomsten en een structureel efficiëncy-beleid om kosten zo laag mogelijk te houden.

Vanwege de herijkte strategische positiebepaling is de overtuiging dat Agapè in de komende jaren een belangrijker rol gaat spelen in relatie tot kerken en individuele christenen, waarmee Agapè zichtbaarder wordt en zich ook meer mensen (financieel) gaan verbinden met Agapè.

Onderstaand zijn per onderdeel een aantal highlights uit 2017 benoemd die van financieel belang zijn.

Athletes in Action

Zoals in de voorgaande paragraaf al is aangegeven hebben per ultimo 2017 een aantal AiA-medewerkers (16) Agapè verlaten. Dit heeft geen effect gehad op de uitgevoerde activiteiten in relatie tot de geplande doelen gedurende het jaar, wel zal dit voor 2018 ertoe leiden dat in eerste instantie opnieuw geïnvesteerd moet worden in versteviging van de beweging.

- Vormen van (sports)communities.

Het bestaande community-werk in 17 community's is versterkt door coaching, training en begeleiding en er zijn 2 nieuwe community's ontstaan in Houten en Enschede.

Er zijn 6 nieuwe leiders getraind en er zijn 6 forum bijeenkomsten gehouden voor coaching en training. Iedere week participeren 210 vrijwilligers in de sportscommunities en nemen er 450 niet-christelijke jongeren deel aan de activiteiten.

- Activeren van christelijke jongeren

In 2017 hebben ruim 1000 jongeren deel genomen aan evenementen. In juli is er een vierdaags trainingsevenement georganiseerd met een extra trainingsdag voor teamleiders. In de mei- en zomer vakanties hebben ruim 400 jongeren deel genomen aan outreaches in binnen- en buitenland. Er is ingezet op meer inhoudelijke toerusting van jongeren via de Sportcommunity's en de events en eveneens is er online meer ingezet op toerusting en inspiratie doormiddel van blogs en vlogs.

- Bereiken van topsporters.

In 2017 zijn er 5 huddles actief geweest waarin topsporters elkaar ontmoeten, bemoedigen en uitgedaagd worden te groeien in hun geloof.

In 2018 zal Athletes in Action de primaire focus leggen op het versterken van de band met kerken en nauw gaan samenwerken met Agapè Streetlink rondom community-vorming en met Youth for Christ en GeloofsHelden rondom toerusting van jongeren.

Agapè StudentLife

Het StudentLife team bestond in 2017 uit omstreeks 18 Agapè medewerkers.

StudentLife was aanwezig op de campussen in de volgende steden: Utrecht, Rotterdam, Leiden, Tilburg, Nijmegen, Eindhoven, Wageningen, Delft en Zwolle.

Internationaal is StudentLife actief in Leuven en Antwerpen, België, is er een team van 4 personen actief in Kazan, Rusland en is er een medewerker uitgezonden naar Costa Rica.

In de steden waar Agapè StudentLife nu aanwezig is, worden de activiteiten gericht op drie pijlers:

- gesprekken op de campus (Mission Possible, actiegroep)
- gesprekken in communities van niet-christenen en christenen (Open Huis)
- christelijke studenten helpen groeien en gaan door onderlinge ontmoetingen, gebed en het lezen van de Bijbel.

IkzoekGod.nl

Het team van IkzoekGod.nl bestond in 2017 uit 5 Agapè medewerkers.

Het team wordt ondersteund door ongeveer 65 e-coaches die aan belangstellenden het evangelie uitleggen en online vragen beantwoorden.

IkzoekGod beschikt over 5 uitvoeringen van de WaaromJezus?-cursus (volwassenen, tieners, studenten, zakenmensen, rooms katholieken). In 2017 hebben zich in totaal 814 mensen aangemeld voor de WaaromJezus?-cursus.

Enkele cijfers van andere cursussen:

- Startersbijbel 355 aanmeldingen.
- Vergeven 186 aanmeldingen.
- Bidden 376 aanmeldingen

Gedurende 2017 waren er in totaal 15 verschillende online cursussen beschikbaar, waarvoor zich 2343 mensen hebben aangemeld.

De website IkzoekGod.nl trok in 2017 131.000 bezoekers (waarvan circa 70% nieuw).

Daarnaast waren er 15.400 bezoekers op ik-wil-dood.nl en 13.000 bezoekers op ik-wil-euthanasie.nl.

646 mensen hebben via één van deze websites contact opgenomen met IkzoekGod en zijn een vervolgtraject ingegaan.

Eind 2017 hadden we via het IkzoekGod Facebook-kanaal 31.000 volgers.

Agapè StreetLink

Het StreetLink-team bestond in 2017 uit ongeveer 14 Agapè medewerkers en 20 vrijwilligers.

Op 3 plaatsen in Nederland is structureel geïnvesteerd in circa 150 kinderen en jongeren.

Op het Paasevent in Rotterdam zijn ruim 100 kinderen uit de wijk Delfshaven bereikt; meer dan 30 jongeren (voornamelijk vrijwilligers) hebben zich ingezet om dit event tot een succes te maken.

In 2017 zijn ook 2 kampen georganiseerd voor achterstandsjongeren met multiculturele achtergronden.

Het StreetLink-team in Rotterdam werkt nauw samen met het Leger des Heils.

Gedurende 2017 zijn de mogelijkheden voor intensieve samenwerking met Athletes in Action op het vlak van community-vorming en met de Stadsbewegingen verder onderzocht. Eind 2017 is dit omgezet in een concrete samenwerking tussen StreetLink en Athletes in Action met als doelstelling om vanaf 2018 gezamenlijk te focussen op jongerencommunities.

DESIGNjeleven

Gedurende 2017 heeft DESIGNjeLeven een intensieve social mediacampagne ingezet om niet-christenvrouwen te gaan bereiken. Het resultaat daarvan was teleurstellend. Al een aantal jaar bleek er voor de producten van DESIGNjeLeven wel interesse te zijn bij christenvrouwen, maar werden er nauwelijks niet-christenvrouwen bereikt. Omdat het team zich graag primair wilde richten op deze laatste doelgroep en weinig belangstelling had om de focus te verleggen en een strategie te kiezen om via christenvrouwen de doelgroep te bereiken, is na een interne evaluatie besloten dat een deel van de medewerkers van DESIGNjeLeven per ultimo 2017 stopt met het werk voor de beweging.

Tevens is besloten om DESIGNjeLeven te gaan beschouwen als een product voor christen-vrouwen en kerken en de promotie daarvan via het op te richten team Kerkrelaties te gaan doen. Van het team van 5 parttime medewerkers/vrijwilligers hebben 3 teamleden aangegeven in deze nieuwe situatie beschikbaar te willen zijn wanneer er vraag komt vanuit kerken naar de producten van DESIGNjeLeven. Richting de toekomst zal een strategische herpositionering plaatsvinden van DESIGNjeLeven.

Kerkrelaties en stadswerk

In 2017 is er nadrukkelijke focus gelegd op kerkrelaties en het verbinden van christenen in de stad. Een nieuwe medewerker is begonnen met het opbouwen van een 'MPD persoonlijke achterban' (in het cijfermatige deel van de jaarrekening 'vriendenkring' genoemd), om zich daarna te richten op het in kaart brengen van kerkrelaties en planvorming om die relaties te versterken en uit te breiden. In 2018 zal dit concreet vorm gaan krijgen.

Vanuit het stadswerk is er vervolg gegeven aan de Movement Day New York van oktober 2016 waarbij er een kerngroep is geformeerd rondom City Movements Nederland. Deze groep heeft een aanzet voor een visie en strategie geformuleerd, gericht op het verbinden van initiatieven, inspireren van geïnteresseerden en faciliteren van nieuwe initiatieven.

In oktober is de conferentie van Movement Day UK in London bezocht en zijn de contouren van een Movement Day in Nederland geschetst. Ook is er met Agapè Europa gewerkt aan een workshop om initiatieven in een stad te kunnen faciliteren. In 2018 zal de workshop in Rotterdam, Leeuwarden en Utrecht gebruikt gaan worden.

Team Operations

Het team Operations bestaat uit de ondersteunende afdelingen op Communicatie, Fondswerving, Financiën, Facilities en IT. Het team bestond in 2017 uit omstreeks 12 medewerkers (ruim 5,5 FTE).

Binnen de Financiële Administratie is gedurende het jaar veel energie gestoken in het verbeteren van de statusrapportages en het financiële inzicht voor de bewegingsleiders en het aanscherpen van diverse financiële procedures.

Halverwege 2017 is de capaciteit van het fondswervingsteam, als gevolg van onvoorziene uitstroom en herallocatie, van 1,5 FTE (3 personen) gereduceerd tot minder dan 0,5 FTE (1 persoon). Dit heeft uiteindelijk een negatief effect gehad op de verdere uitrol van de fondswerfstrategie en daarmee op de inkomsten van de organisatie.

In 2017 zijn er diverse veranderingen geweest in het communicatieteam. Gelukkig zijn we erin geslaagd medio 2017 een zeer ervaren communicatieadviseur aan te trekken, maar ultimo 2017 was er nog steeds sprake van onderbezetting op dit team.

Het primaire doel voor 2017 voor de teams Fondswerving en Communicatie was om te werken aan de bekendheid van Agapè binnen kerkelijk Nederland. Deze doelstelling is door capaciteitsgebrek niet gehaald. Tevens heeft de afdeling Communicatie veel tijd moeten investeren in de communicatie rondom de ontwikkelingen binnen Athletes in Action.

Met name het team Operations heeft diep in de uitgaven gesneden ter compensatie van de achterblijvende inkomsten bij alle onderdelen en op deze manier bijgedragen aan het uiteindelijke financiële resultaat. Het effect van deze bezuinigingen is dat op een aantal gebieden achterstand is opgelopen, die in de komende jaren, zodra de cruciale vacatures zijn vervuld, moet worden ingelopen. In 2017 is

een eerste start gemaakt met het alloceren en doorbelasten van de werkelijke centrale kosten naar de bewegingen. Dit zal naar de toekomst toe verder worden uitgewerkt in een Service Level Management aanpak, waarbij de services worden doorbelast.

LDHR

De focus van LDHR heeft in 2017 gelegen op enerzijds het bouwen en verstevigen van het eigen team en verder professionaliseren van de LDHR werkwijze en anderzijds het coachen en begeleiden van medewerkers bij de opbouw van hun achterban. Het proces rond de uitstroom van een aantal medewerkers bij AiA heeft veel tijd en energie gekost van het LDHR-team.

Global Contribution

Global Contribution omvat de zendingsactiviteiten van Agapè buiten de eigen landsgrenzen (met uitzondering van AiA). Dit betreft de volgende activiteiten:

- **Team Kazan:** vanuit Studentlife zijn 4 medewerkers uitgezonden naar de Russische stad Kazan om daar studentenwerk te gaan oprichten. Dit studentenwerk is ondergebracht bij New Life Rusland
- **Agapè Europa:** we hebben enkele medewerkers die via detachering zijn ingezet in rollen voor Agapè Europa
- **Missions:** de bijdrage van Agapè Nederland aan het zendingsfonds van Agapè Europa. Uit dit fonds worden pioniersinitiatieven op het gebied van evangelisatie en discipelschap in voornamelijk Noord-Oost Europa gefinancierd.
- **GAiN:** Geworven gelden die worden doorgestort naar zusterorganisatie stichting GAiN (Global Aid Network), de Nederlandse hulpverleningstak van Campus Crusade for Christ.

Slot opmerking

Als medewerkers van Agapè zijn we dankbaar dat we als onderdeel van de Kerk van Jezus Christus een bijdrage hebben kunnen leveren aan het bekend maken van Jezus. Het is een jaar van hard werken aan de basis geweest waarbij we geloven dat dit voor de langere termijn goede vruchten zal gaan geven. We weten ons daarin afhankelijk van God en zijn dankbaar dat we zien dat Hij aan het werk is in ons land en dat we daar deel van uit mogen maken. We zijn dankbaar voor de vele supporters en vrijwilligers die dit werk mogelijk hebben gemaakt door gebed en door ondersteuning van Agapè en haar medewerkers.

1.2.2 Doelrealisatie

Agapè heeft een tweetal doelstellingen die elk een eigen doelgroep kennen:

- De verspreiding van het evangelie, met als doelgroep niet-christenen
- De toerusting en mobilisering van christenen, met als doelgroep christenen

De doelstellingen op het vlak van verspreiding van het evangelie worden ingevuld door middel van de bewegingen. Elk van de bewegingen werkt met een eigen doelgroep:

- Athletes in Action werkt met de doelgroep 'sportende jongeren'
- StudentLife werkt met de doelgroep 'studenten'
- IkzoekGod werkt met de doelgroep 'zoekers op internet'
- StreetLink werkt met de doelgroep 'straatjeugd'

Deze bewegingen zijn primair gericht op het bereiken van de doelgroep niet-christenen

De doelstellingen op het vlak van toerusting van christenen worden ingevuld door middel van de onderstaande activiteiten/producten:

- Together werkt met de doelgroep 'echtparen' (christen en niet-christen)
- DESIGNjeLeven werkt met de doelgroep 'vrouwen' (via christenvrouwen ook naar niet-christenvrouwen)
- Stadsnetwerken werkt met de doelgroep christenen en kerken die lokaal samenwerken
- Kerkrelaties werkt met de doelgroep kerken
- The Four werkt met (jongeren) groepen, partnerorganisaties en kerken

Jaarlijks wordt door middel van de jaarplannen voor de verschillende bewegingen en activiteiten de gewenste resultaten voor het betreffende kalenderjaar voor de specifieke doelgroep geformuleerd.

Bij iedere beweging kan onderscheid gemaakt worden tussen een tweetal soorten activiteiten:

- Succesvol gebleken activiteiten (diensten en/of producten) die jaar in jaar uit worden aangeboden en steeds breder (bijvoorbeeld geografisch gezien) worden uitgerold binnen de doelgroep
- Nieuwe ontwikkelingen op het vlak van activiteiten (diensten en producten) ten behoeve van de doelgroep om de resultaten te verbeteren

Ieder kwartaal wordt door directie en de bewegingen gezamenlijk gemonitord in welke mate de geformuleerde doelen worden gehaald en of bijsturen gewenst/noodzakelijk is.

Behaalde resultaten worden op hoofdlijnen gepubliceerd in het publieksjaarverslag.

De in de jaarplannen geformuleerde nieuwe ontwikkelingen worden door middel van projecten gerealiseerd. Veelal worden ten behoeve van de realisatie van deze projecten ook fondswervende activiteiten ontplooid.

Projecten worden geselecteerd op basis van relevante ontwikkelingen in en/of onderzoek naar de behoeften van de doelgroep alsmede op grond van de beschikbare mogelijkheden en middelen van de organisatie. We streven ernaar om waar mogelijk bij nieuwe projecten zoveel mogelijk samen te werken met andere organisaties die gericht zijn op de betreffende doelgroepen.

De belangrijkste resultaten over 2017 zijn reeds opgenomen in de beschrijving per beweging in paragraaf 1.2.1.

In het meerjarenbeleidsplan van Agapè 2017-2020 zijn twee hoofddoelen geformuleerd voor de positionering en ontwikkelend voor de lange termijn:

1. Agapè is de motor van een krachtige evangelisatiebeweging in Nederland
2. Agapè heeft een stabiele en professionele organisatie

Het eerste hoofddoel is gericht op de primaire doelstellingen van de organisatie, zowel op de doelgroep niet-christenen als christenen, terwijl het tweede hoofddoel erop gericht is om dat mogelijk te maken en te faciliteren.

Met de resultaten van 2017 is opnieuw een stap in deze richting gezet.

Zaken die hebben bijgedragen aan het eerste hoofddoel zijn:

- Het zoeken van en investeren in structurele strategische samenwerking met andere christelijke organisaties die een vergelijkbare focus hebben op de doelgroepen van de bewegingen, zoals:
  - o Youth for Christ en Leger des Heils voor de activiteiten van StreetLink
  - o GeloofsHelden voor de activiteiten van AiA
  - o Navigators en IFES voor StudentLife
- De oriëntatie op het ondersteunen van stadsnetwerken door (inter)nationaal relaties aan te gaan met onder meer Movement Day en verschillende denominaties
- De opstart van het team van Kerkrelaties

Zaken die hebben bijgedragen aan het creëren van een stabiele en professionele organisatie zijn:

- Verbeteren van financieel inzicht op bewegingsniveau en het creëren van heldere statusrapportages
- Faciliteren van training voor teamleiders in financieel management in het algemeen en fondswerving in het bijzonder
- Het investeren in training op het vlak van leiderschaps- en managementvaardigheden

Als gevolg van de stevige ingreep in de uitgaven in 2017 zijn een aantal investeringen in professionalisering uitgesteld. In 2018 zullen in elk geval de volgende maatregelen worden geëffectueerd:

- Ontwikkeling en invoering van de DoelenMonitor
- Voorbereidingen op vernieuwing van IT-systemen voor Financiën, Donateursmanagement en CRM

1.2.3 Kengetallen

In het kader van goed bijbels rentmeesterschap over de aan Agapè toevertrouwde middelen, streeft de organisatie ernaar om een zo groot mogelijk deel van de middelen te besteden aan de doelstellingen van de organisatie:

- De verkondiging van het evangelie in Nederland
- Het toerusten en mobiliseren van christenen om actief invulling te geven aan de Grote Opdracht van Mattheüs 28: "Ga en maak discipelen".

Hiertoe wordt continu gewerkt aan een professionele, efficiënte en effectieve 'back office'-organisatie met focus op 'low cost, high value'. Dit is onderdeel van het elders in dit jaarverslag gememoreerde structurele verbeterplan dat sinds 2015 is ingezet.

Historisch gezien is Agapè erin geslaagd om structureel een hoog percentage doelrealisatie te halen met reëtelage kosten voor fondswerving en beheer en administratie.

Dit was mede mogelijk doordat er in het verleden weinig werd geïnvesteerd in verbetering van de fondswervende activiteiten en de processen en systemen ter ondersteuning van beheer en administratie.

Deze aanpak heeft er echter toe geleid dat de inkomsten in de laatste paar jaar achterblijven bij de begroting en dat er noodzakelijkerwijs geïnvesteerd moet worden in vernieuwing en verbetering van de back-office systemen. Deze essentiële investeringen maken deel uit van het verbeterplan.

Omdat 'de kost voor de baat uitgaat' ontkomen we er niet aan dat gedurende de jaren waarin we moeten investeren in de back-office de ratio's mogelijk tijdelijk een wat minder positief beeld zullen geven. We zijn er echter van overtuigd dat de investeringen zullen leiden tot structurele verbeteringen enerzijds in de inkomsten voor de organisatie en anderzijds in structureel lagere kosten, zodat we binnen enkele jaren zowel een groei van de organisatie kunnen zien als blijvend lage ratio's voor de kosten van fondswerving en beheer en administratie.

We zijn ons ervan bewust dat we geacht worden te communiceren over de gewenste ratios.

Gegeven de fase van het structurele verbeterplan waarin de organisatie verkeerd, hebben we er echter voor gekozen op dit moment de focus te leggen op de realisatie van de essentiële verbeteringen en niet op het calculeren van gewenste ratios, waarvan op dit moment niet te zeggen is of en wanneer deze gerealiseerd kunnen gaan worden.

Derhalve zijn in dit jaarverslag alleen de gerealiseerde ratio's gepubliceerd en maken we transparant melding van de overwegingen om nog geen gewenste ratios te calculeren.

Onderstaand zijn de volgende ratio's weergegeven:

- de gerealiseerde verhouding tussen de lasten 'besteed aan doelstelling', 'wervingskosten' en 'kosten beheer en administratie';
- de gerealiseerde verhouding tussen de wervingskosten en de som van geworven baten

	2017	2016
	%	%
<i>Bestedingspercentage</i>		
Totaal van de bestedingen uitgedrukt in een percentage van de totaal van de baten.	88,3	97,7
<i>Percentage kosten fondsenwerving</i>		
Kosten van eigen fondsenwerving uitgedrukt in een percentage van de baten uit eigen fondsenwerving.	6,4	7,8

Doordat Agapè in 2016 een negatief resultaat had gaf de standaardformule voor de bepaling van het bestedingspercentage een onrealistische hoge uitkomst. Ter vergelijking: In 2015 was het bestedingspercentage 80,5%. Het gerealiseerde doelbestedingspercentage over 2017 is met 88,3% nog steeds behoorlijk hoog. Dit is veroorzaakt doordat significant in de uitgaven is gesneden, waarbij verhoudingsgewijs het zwaartepunt heeft gelegen bij de back office kosten. Dit heeft een positieve invloed op de doelbestedingsratio.

De daling in de kosten besteed aan fondswerving wordt veroorzaakt doordat er een groot deel van 2017 sprake was van een vacature op Fondswerving.

De ratio's zijn op dit moment alleszins acceptabel, maar zoals in voorgaande paragraaf al is toegelicht kunnen deze als gevolg van investeringen gedurende de komende paar jaar tijdelijk negatief worden beïnvloed.

1.2.4 Beleid, kosten en methoden fondsenwerving

Agapè richt zich bij Fondswerving in het bijzonder op particulieren, kerken en Fondsen en Stichtingen. Fondswerving vindt plaats door middel van:

- Fondswervende nieuwsbrieven
- Persoonlijke contacten
- Telefonische acties
- Projectvoorstellen richting Fondsen en Stichtingen
- Daarnaast richt Agapè zich erop haar zichtbaarheid voor haar (potentiele) achterban (individuele christenen en kerken) te verhogen door aanwezigheid bij conferenties en evenementen en (in beperkte mate) door middel van advertenties en social media

Gelden die zijn/worden geworven voor een specifieke bestemming worden besteed binnen het doel waarvoor ze zijn gegeven. Middelen met een algemene bestemming worden aangewend binnen de budgettaire kaders van de stichting.

1.2.5 Beleid met betrekking tot omvang en functie van reserves en fondsen

Het financiële beleid van de stichting is erop gericht de negatieve continuïteitsreserve om te buigen naar een positieve reserve met een zodanige omvang dat de vaste lasten van de stichting minimaal 6 maanden lang uit deze reserve kunnen worden voldaan. De benodigde omvang is berekend op circa €250.000. We zijn dankbaar dat we er in 2017 in geslaagd zijn om in plaats van de gebudgetteerde neerwaartse beweging een kleine verbetering te kunnen realiseren van de continuïteitsreserve. We verwachten deze positie in de komende jaren verder te kunnen verbeteren doordat de effecten van de structurele maatregelen zowel aan kosten- als aan inkomstzijde zichtbaar zullen.

Voor medewerkers in loondienst met MPD (persoonlijke achterban) (in het cijfermatige deel van het jaarverslag 'vriendenkring' genoemd) wordt aanvullend een fonds aangehouden om tijdelijke fluctuaties in giftenontvangsten op te kunnen vangen. Ultimo 2017 bedraagt dit fonds €306.802,-.

Middelen die zijn gegeven met een specifieke bestemming, waarvan de realisatie over de jaargrens heen loopt, worden als een geormerkt bestemmingsfonds meegenomen naar het volgende boekjaar.

Het beleid van de organisatie is erop gericht om donaties gegeven voor een specifieke bestemming zo snel mogelijk effectief te besteden aan deze bestemming en niet langdurig te laten staan in bestemmingsfondsen. De interne richtlijn hiervoor is:

- Agapè werft niet voor projecten in de toekomst zonder de duidelijke wens deze op korte termijn te starten. We werven voor concreet op korte termijn te starten doelen en geven aan dat we de gelden bij voorkeur binnen 12 maanden besteden.
- Bij het maken van de jaarbegroting worden als eerste de projecten benoemd waarvoor nog financiële verplichtingen bestaan (in de vorm van toevertrouwde geormerkte middelen)
- Toevertrouwde giften worden zo snel mogelijk aan de doelstelling besteed.
- Als door omstandigheden de gift niet op redelijke termijn aan het bestemde doel kan worden gegeven, wordt de schenker gevraagd of de gift herbested mag worden aan lopende projecten. Zo niet, dan wordt de gift teruggegeven.

1.2.6 Beleggingsbeleid

Overtollige liquide middelen worden aangehouden op direct opvraagbare spaarrekeningen bij solide bankinstellingen.

1.2.7 Vrijwilligersbeleid

Bij de uitvoering van haar werkzaamheden maakt Agapè gebruik van de inzet van vrijwilligers. Om de kwaliteit van de werkzaamheden te waarborgen en de positie van de vrijwilligers te verduidelijken wordt, voor vrijwilligers die structureel bij de organisatie betrokken zijn, gewerkt met vrijwilligerscontracten en worden vrijwilligers door trainingen toegerust voor hun taken. In het nieuwe personeelsreglement wordt expliciet aandacht besteed aan vrijwilligers.

1.2.8 Risicobeheersing

Agapè heeft in de bedrijfsvoering voornamelijk te maken met risico's op het gebied van inkomstenontwikkeling, personele bezetting, veiligheid en reputatieschade.

De inkomstenontwikkeling wordt per maand gevolgd. Per kwartaal is er een go-no go vergadering met het leiderschapsteam waarin de huidige inkomsten en uitgaven worden besproken en er consequenties getrokken worden ten aanzien van de voortgang van bewegingen en projecten. Eveneens kan er tot herziening van bestedingen besloten worden.

De personele bezetting is een risicofactor vanwege de geringe omvang van de operationele afdeling en aangezien er veel processen en kennis niet is vastgelegd. Ook in 2017 is weer geïnvesteerd in verdere vastlegging van kennis en professionalisering van processen, dit vraagt ook in de komende jaren nog aandacht.

In het kader van de privacy- en databeveiligings-wetgeving wordt aandacht gegeven aan het verder aanscherpen van het beleid op het vlak van data-protectie, belangrijkste risicofactor hierbij is niet in de eerste plaats de IT-technische en procedurele kant, maar de noodzakelijke omslag in denken en doen (cultuur) van de medewerkers. Dit is een proces dat tijd vraagt. Frequente en duidelijke communicatie, voorbeeldgedrag, steekproeven en hands-on praktijkondersteuning zullen hierbij worden ingezet.

Tenslotte verdient reputatieschade aandacht. Er wordt transparant gecommuniceerd naar de achterban en in de directie vormt reputatie en communicatie een belangrijk aandachtspunt.

Ten aanzien van de 'risk appetite' wordt als uitgangspunt gehanteerd:

- Inkomstenontwikkeling: Door de strakke maandelijkse monitoring en de bereidheid stevig bij te sturen aan de kostenkant als de inkomsten achterblijven, is dit risico voldoende gemitigeerd. Dit geldt eens te meer daar de organisatie over voldoende liquide middelen beschikt.
- Personele ontwikkeling: de hier genoemde risico's kunnen niet geheel worden afgedekt. We zijn ons ervan bewust dat eventueel uitval van kritisch personeel consequenties zal hebben voor de bedrijfsvoering in termen van tijdelijke vertraging of achterstanden in het betreffende expertisegebied. Voor de korte termijn wordt dit risico geaccepteerd. Voor de lange termijn wordt de oplossing gezocht in werving enerzijds en professionalisering anderzijds.
- Privacy- en databeveiliging wordt in 2018 grootschalig opgepakt tegelijkertijd met de invoering van de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming.
- Reputatieschade: Belangrijkste risico op reputatieschade ligt in misstanden (grensoverschrijdend gedrag) in het werken met kinderen en jongeren. Hiertoe heeft reeds in 2017 een aanscherping van de gedragsregels en de procedures rondom de inzet van vrijwilligers plaatsgevonden. Het minimaliseren van dit risico krijgt continu aandacht maar daar waar mensen werken is een dergelijk risico nooit volledig uit te sluiten, hoewel we dit graag tot nul zouden reduceren. Het overblijvende restrisico wordt geaccepteerd.

Ten aanzien van de impact van genoemde risicogebieden geldt:

- Inkomensontwikkeling: Als de inkomensontwikkeling achterblijft bij de prognoses zullen plannen zodanig moeten worden bijgesteld dat in elk geval het in de begroting vastgelegde resultaat wordt gehaald. Een vertraging in de inkomstenontwikkeling heeft derhalve met name effect op de meerjarenbegroting en leidt daarin tot vertraging van de verbetering van de positie van de

continuïteitsreserve. Dit kan, wanneer dit langdurig en structureel blijkt te zijn, leiden tot aanpassing van de strategie.

- **Personele Ontwikkeling:** Als er capaciteit en kennis wegvalt (in plaats van dat dit groeit) is het financiële effect hiervan dat er tot inhuur van externe expertise moet worden overgegaan. Geschat maximaal financieel risico is een extra kostenpost van €50.000,- Deze zal op dat moment gecompenseerd moeten worden door verlaging van andere kosten of verhoging van inkomsten.
- **Privacy- en Databeveiliging.** Het maximale financiële risico op dit vlak is de wettelijk vastgelegde boete ingeval er een overtreding of datalek plaatsvindt.
- **Reputatieschade:** Wanneer zich een ernstig geval van reputatieschade voordoet is uiteraard het 'worst case' scenario dat de organisatie geen vertrouwen en draagvlak meer heeft en de continuïteit in het geding komt.

Voor wat betreft bepaling van de feitelijk risico's zijn we ons ervan bewust dat die worden bepaald door enerzijds de ernst van het risico en anderzijds de kans dat het risico daadwerkelijk optreedt. Alles afwegende zijn we overtuigd adequate maatregelen te hebben genomen om de risico's te reduceren tot een acceptabel niveau.

1.2.9 Gedragscodes en Richtlijnen

Stichting Agapè onderschrijft onderstaande algemene gedragscodes en richtlijnen en streeft ernaar op korte termijn hier geheel aan te voldoen.

- SBF-code voor Goed Bestuur
- Richtlijn voor de jaarrekening RJ650
- Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen
- Gedragscode en erkenningsregeling Goede Doelen Nederland

Daarnaast heeft Agapè interne gedragscodes en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Personeelsreglement. Vanuit haar christelijke identiteit en overtuiging hecht Agapè sterk aan een hoge mate van integriteit van medewerkers en organisatie.

1.2.10 Communicatie met belanghebbenden

Stichting Agapè kent twee onderscheiden hoofdgroepen van belanghebbenden: enerzijds christenen en kerken en anderzijds niet-christenen die via de bewegingen in aanraking komen met Agapè.

Teneinde de werkzaamheden van de bewegingen zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de leefwereld en belangen van de doelgroep wordt in grote lijnen een tweetal activiteiten ontplooid:

- De bewegingen oriënteren zich op de doelgroep door zich te verdiepen in actuele publicaties en onderzoeksrapporten die specifiek gericht zijn op hun doelgroepen. Aan de hand daarvan kunnen trends en ontwikkelingen worden meegenomen in de manier waarop de bewegingen de doelgroep benaderen
- Met uitzondering van IkzoekGod (dat een internet-beweging is) hebben alle bewegingen 'feet on the ground' en staan als zodanig dagelijks in contact met hun doelgroep. Aansluiten op de

doelgroep is dan ook niet een kwestie van eenmaal per jaar evalueren, maar bestaat uit continu bijsturen en inspelen op ontwikkelingen en signalen vanuit de doelgroep over de effectiviteit van en de waardering voor de aanpak.

Op grond van deze beide 'informatiestromen' wordt het werk continu gemonitord en waar nodig worden aanpak, methode en producten bijgesteld.

Voor wat betreft de werkzaamheden van Agapè richting christenen en kerken zijn er vier relevante informatiekanalen:

- Het merendeel van de Agapè medewerkers heeft een persoonlijke achterban bestaande uit gemiddeld bijna honderd christenen uit heel Nederland en uit verschillende kerkelijke stromingen. De medewerkers hebben periodiek persoonlijk contact met hun achterban over het werk van Agapè en kunnen langs die weg rechtstreeks feedback ontvangen. Op die manier wordt door middel van een significante representatieve doorsnede van de achterban (cq belanghebbenden) van Agapè een goed beeld verkregen over de relevantie van het werk en de producten van Agapè voor de groep christenen en kerken.
- Wanneer trainingen en andere producten worden aangeboden aan kerken en christenen vindt over het algemeen een expliciete (meestal) schriftelijke evaluatie plaats. Deze evaluatie wordt gebruikt ter verbetering van de producten en diensten van de organisatie
- Vanuit het team Kerkrelaties wordt met enige regelmaat onderzocht wat de 'behoeften' zijn bij de doelgroep: wat leeft er binnen kerken en christenen en waarmee kunnen we als Agapè hen maximaal ondersteunen. De resultaten van dit onderzoek zijn direct input voor de planvorming van de organisatie.
- De volledige achterban van Agapè wordt periodiek benaderd met de Agapè nieuwsbrief. Naar aanleiding van deze nieuwsbrieven ontvangen we met enige regelmaat feedback via telefoon, post of email (en soms via social media).

Overzicht van feedback

Er wordt geen logboek bijgehouden van de feedback van de doelgroepen van de bewegingen, aangezien dit veelal mondeling gaat en ook direct leidt tot bespreking, bijstelling of uitleg.

De feedback vanuit de doelgroep christenen en kerken bestaat voor meer dan 95% uit bemoedigende en stimulerende positieve reacties. Deze worden niet apart geregistreerd.

De hoeveelheid kritische feedback is zeer beperkt en betrof in 2017 enkele reacties over de als hoog ervaren frequentie van nieuwsbrieven, enkele reacties over in de ogen van de belanghebbende onvoldoende adequaat verwerkte mutaties op adresgegevens en een enkele reactie naar aanleiding van de ontwikkelingen rondom AiA. De feedback is besproken, behandeld, indien mogelijk teruggekoppeld (als feedback niet anoniem was) en waar nodig zijn aanpassingen gedaan.

1.3 Informatie over Bestuur en Raad van Toezicht

1.3.1 Taak en werkwijze van Bestuur en Raad van Toezicht

Het bestuur is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van de stichting. Zij stelt jaarlijks een jaarplan en een begroting op binnen het kader van de meerjaren strategie. De Raad van Toezicht houdt toezicht op de uitvoering van dit jaarplan.

1.3.2 Bezoldigings- en vergoedingsbeleid

De salariskosten van de medewerkers van Agapè worden over het algemeen gedekt door giften uit een persoonsgebonden kring van ministry partners. De hoogte van het salaris en daarmee de omvang van de persoonlijke fondswerftarget, worden in overleg vastgesteld en mede bepaald door de persoonlijke kosten voor levensonderhoud. Dit geldt ook voor de algemeen directeur.

Leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden.

1.3.3 Wijze benoemen en zittingsduur bestuur en Raad van Toezicht

De directie is benoemd voor onbepaalde tijd. Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor 3 jaar en kunnen worden herbenoemd.

1.4 Verslag toezichthoudend orgaan

De Raad van Toezicht heeft tot taak om ten dienste van stichting Agapè Nederland toezicht te houden op de directie, het door de directie uit te voeren beleid en op de algemene gang van zaken binnen Agapè. Dit toezicht heeft betrekking op visionaire en geestelijke aspecten, zakelijke en bedrijfsmatige aspecten, en de benoeming en het functioneren van de directie. De geestelijke koers en de vruchten van deze missie staan hierbij voorop, maar deze moeten natuurlijk wel ondersteund worden door gezonde exploitatie en bedrijfsvoering. Als Raad van Toezicht is het dus niet onze taak om te (be)sturen, maar om te (be)waken.

In 2017 bestond de Raad van Toezicht uit Robert de Bruijn, Henk Medema, Jolanda Oosterom, Javier Garcia (directeur van Agapè Europa), Hans van Groningen en Tamme de Vries. De Raad werd daarbij regelmatig ondersteund door Hans Pruis als vertegenwoordiger van Agapè Europa.

De Raad is in 2017 vier keer bij elkaar gekomen en heeft daarnaast een aantal telefonische vergaderingen gehouden. Bij de vergaderingen is doorgaans de directie aanwezig en worden voor specifieke onderwerpen ook anderen uitgenodigd. Buiten de vergaderingen om hebben de leden van de Raad ook geregeld contact met de directie en andere medewerkers van Agapè. De voorzitter van de Raad van Toezicht stelt in overleg met de Raad en de Directie de agenda van de vergaderingen vast en de Directie rapporteert voorafgaand aan de vergadering schriftelijk over alle onderdelen van de agenda. In dit verslag worden een paar onderwerpen die in de Raad aan de orde zijn geweest kort aangestipt.

Positionering en visie van Agapè

De missie van Agapè is om iedere inwoner van Nederland uit te dagen om te geloven, te groeien en te gaan. Het is onze overtuiging dat de Kerk hierin een belangrijke rol inneemt, en daarom willen we deze visie vormgeven in nauwe samenwerking met kerken in Nederland. In de Raad is hierbij gesproken over de rol van Agapè als geheel, de rol van de bewegingen zoals Athletes in Action, StudentLife, IkZoek-God.nl en Streetlink, en hoe we als Agapè en bewegingen samen kunnen werken met kerken in diverse plaatsen in Nederland.

Financiële gezondheid

Door het negatieve eigen vermogen en de financiële ontwikkelingen van de voorgaande jaren, heeft de uitdaging van kostenbeheersing enerzijds en fondswerving anderzijds een hoge prioriteit. Er is in 2017 kostenbewustzijn en kostenbeheersing gerealiseerd. Het opbouwen van de interne capaciteit voor fondswerving en communicatie en de deskundigheid (op uitvoerend niveau) is nog wel een punt van zorg. Dit is essentieel om de noodzakelijke inkomstengroei te realiseren. De Raad is verheugd met de substantieel betere resultaten over 2017 dan was begroot. De door directie geformuleerde maatregelen in het kader van de ontwikkeling van de financiële gezondheid alsmede de bijbehorende meerjarenbegroting worden door de Raad ondersteund.

Athletes in Action

De ontwikkelingen rond Athletes in Action en het vertrek van de bewegingsleider en een aantal medewerkers zijn aandachtig gevolgd door de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht spreekt zijn waardering uit voor de zorgvuldigheid en continue afweging tussen belangen van organisatie en medewerkers waarmee de afwikkeling van het proces door de directie is gerealiseerd. De Raad van Toezicht heeft het volste vertrouwen dat Athletes in Action ook naar de toekomst toe een belangrijke beweging binnen Agapè zal blijven.

Samenwerking met partner organisatie GAIN

GAIN (Global Aid Network) is de wereldwijde partnerorganisatie van Agapè op het gebied van hulpverlening. GAIN ziet het als haar roeping om in navolging van Christus de onvoorwaardelijke liefde van God in woord en daad zichtbaar te maken voor mensen in nood door noodhulp en ontwikkelingsprojecten. In het komende jaar zal deze partner-relatie zowel op bestuurlijk als op praktisch niveau worden geïntensiveerd.

Wijze van toezichthouden

De manier van werken in de Raad heeft zich verder ontwikkeld: Naast een jaaragenda en een verdeling van aandachtspunten tussen de leden van de Raad is er ook nadere afstemming met directie geweest over rollen en verantwoordelijkheden en de verhouding tussen directie en de Raad van Toezicht.

Statuten wijziging

Eind 2017 zijn de statuten van de stichting aangepast. Onder andere de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen raad van toezicht en directie en de verhouding met de internationale Agapè beweging zijn hierin verder aangescherpt.

1.5 Toekomstparagraaf

1.5.1 Vooruitblik

Financiën

Speerpunten op het vlak van Financiën zijn sinds 2016:

- Financial Control en transparante Reporting
- Full Costing denken en werken
- (een cultuur van) Financiële verantwoordelijkheid op bewegingsniveau
- Structurele kostenbesparing in de Ondersteunende organisatie
- Professionalisering en IT-vernieuwing in de Ondersteunende organisatie
- Verbreding en verdieping van de aanpak en segmenten voor Fondswerving
- Opbrengstgericht denken en werken

Deze speerpunten zijn een belangrijke 'driver' voor de activiteiten van de organisatie in de afgelopen én de komende jaren.

Gedurende jaren 2015 - 2017 is reeds stevig geïnvesteerd in de bovengenoemde aandachtspunten.

Er is een cultuur geïntroduceerd van verantwoordelijkheid nemen voor de eigen financiën op bewegingsniveau. Bewegingsleiders stellen hun eigen jaarplannen en budgetten op en hebben transparant inzicht in de toegekende budgetten en realisatie. Het Full Costing denkmodel begint gemeengoed te worden en in de achterliggende jaren zijn stevige ingrepen gedaan in de kosten van het centrale apparaat. De kostenkant is daarmee behoorlijk op orde gebracht.

Door continue focus op verdere professionalisering en efficiëntie zal het fundament van financial control verder worden verstevigd.

Voor 2018 staat hoog op de agenda om aandacht te geven aan verhoging van de opbrengsten en uitbreiden van de donateursbase. Als gevolg van de herziene visie komt meer aandacht te liggen op het ondersteunen en toerusten van kerken en christenen. Producten en diensten zijn en worden voor dit domein doorontwikkeld en er is een duidelijke toename te zien aan vraag naar activiteiten op dit vlak. In 2018 staat het communiceren en extern positioneren van deze nieuwe visie en de bijbehorende producten- en dienstencatalogus hoog op de agenda.

De Fondswervende activiteiten worden vanaf 2018 ook verder geprofessionaliseerd door een aanpak per segment en het vergroten van de capaciteit. Elke beweging besteed expliciet aandacht aan verdere profilering en vergroten van de zichtbaarheid.

De inhoud en kosten van de centrale Ondersteunende diensten wordt zichtbaar gemaakt door middel van een service catalogus en met ingang van 2019 kunnen bewegingen deze services afnemen door middel van een SLA (Service Level Agreement). Tenslotte worden eind 2018 de voorbereidingen gestart voor een volledige IT vernieuwing van de ondersteunende kernsystemen op het vlak van financiën, donateursmanagement en CRM.

In de jaren 2019 - 2022 (en verder) is de verwachting dat het resultaat van alle inspanningen om de organisatie te richten en in te richten op de nieuwe visie, het producten en dienstenpakket uit te breiden en meer bekendheid te geven binnen christelijk Nederland, geogst kan gaan worden.

De 7 genoemde speerpunten op financieel vlak zijn dan gerealiseerd en gemeengoed geworden in de organisatie en er is een gezonde balans tot stand gekomen tussen de kosten en inkomsten.

In de loop van de jaren wordt de negatieve continuïteitsreserve, waar Agapè al een aantal jaar mee kampt, gestaag weggewerkt en vanaf 2022 komt de continuïteitsreserve in de zwarte cijfers.

Organisatie

Op het vlak van organisatie is gedurende 2017 met name gestuurd op stabiliteit. De eerder gememooreerde uitstroom van AiA-medewerkers en de herpositionering van DESIGNjeLeven zijn de enige veranderingen met (op de langere termijn beperkte) impact op de organisatie. Belangrijk om te vermelden is nog dat het kantoor van Agapè eind 2017 verhuisd is van Amersfoort naar Driebergen.

In 2018 voorzien we een aantal organisatorische veranderingen/verstevigingen, zoals:

- De inrichting van een team voor Kerkrelaties en communities
- Intensieve samenwerking tussen StreetLink en AIA
- Wisseling in de rol van bewegingsleider voor StudentLife als gevolg van het oppakken van de Europese leiderschapsrol voor StudentLife door de huidige leider Maarten Gast.
- Verdere investering en uitbouw van het werk ten behoeve van de stadsnetwerken
- Aanvulling van het Nationale Leiderschapsteam tot een breed team met sterke wortels zowel in de bestaande bewegingen als richting de toekomstvisie

Activiteiten

Het voert te ver om alle geplande activiteiten op te sommen. Iedere beweging heeft zelf gedetailleerde jaarplannen uitgewerkt.

De grote gemene deler in de ontwikkeling van activiteiten is de inzet van vrijwilligers en het werken via kerken en gelijkgestemden. Meer en meer zal het eigenaarschap van activiteiten belegd worden bij (netwerken van) lokale kerken zodat de continuïteit richting de toekomst wordt geborgd en Agapè zich kan blijven focussen op het ondersteunen en gaande houden van de missionaire beweging in Nederland. Stadsnetwerken blijven een speerpunt voor de komende jaren. Dit past bij de ontwikkelingen die er landelijk en internationaal gaande zijn omtrent eenheid van christenen en een verlangen om het evangelie in Woord én daad gezicht te geven. Daarin past ook nauwere samenwerking met GAIN. Naast het verder doorbouwen van samenwerking op het vlak van evangelisatie in de steden, zal in de komende jaren geïnvesteerd worden in het ontwikkelen en beschikbaar stellen van producten en diensten op het vlak van toerusting voor individuele christenen en kerken.

1.5.2 Begroting

	Begroting 2018
	€
<u>BATEN</u>	
Eigen fondsenwerving	1.684.858
Acties van derden	-
Opbrengst activiteiten	162.567
Overige baten	-
Totaal baten	1.847.425
<u>LASTEN</u>	
Besteed aan doelstellingen	
Athletes in Action	350.216
IZG	121.890
StreetLink	142.572
StudentLife	499.714
Global	231.320
Stadswerk	2.420
Kerkenwerk	74.295
	1.261.107
Kosten werving baten	
Kosten eigen fondsenwerving	171.321
Beheer en administratie	
Kosten van beheer en administratie	251.844
Totaal lasten	1.845.592
Resultaat boekjaar	1.833
Mutatie bestemmingsreserves	-
Resultaat boekjaar	1.833

2. JAARREKENING 2017

2.1 Balans per 31 december (na resultaatbestemming)

ACTIVA		31-12-2017	31-12-2016
		€	€
<u>Vaste activa</u>			
Materiële vaste activa	2.7.1		
Inventaris		4.553	20.186
		<u>4.553</u>	<u>20.186</u>
		-----	-----
<u>Vlottende activa</u>			
Vorraden	2.7.2	24.784	19.213
		-----	-----
Vorderingen			
Debiteuren	2.7.3	13.686	15.431
Overige vorderingen en activa	2.7.4	31.411	36.470
		<u>45.097</u>	<u>51.901</u>
		-----	-----
Liquide middelen	2.7.5	353.813	508.080
		-----	-----
Totaal activa		<u><u>428.247</u></u>	<u><u>599.380</u></u>

De daling in liquide middelen ten opzichte van ultimo 2016 is enerzijds veroorzaakt door de uitstroom van AiA medewerkers per ultimo 2017 en de overdracht van hun saldo uit persoonlijke achterban naar de door hen opgerichte nieuwe stichting en anderzijds doordat in 2017 bestedingen zijn gedaan waarvoor in 2016 reeds fondsen waren geworven.

PASSIVA		31-12-2017	31-12-2016
		€	€
Reserves en fondsen			
<i>Reserves</i>			
Continuïteitsreserve	2.7.6	-142.773	-149.665
Bestemmingsreserve investeringen	2.7.7	-	17.500
Bestemmingsreserve investering personeel	2.7.8	45.000	
Bestemmingsreserve financiële vrijheid	2.7.9	9.450	8.250
		<u>-88.323</u>	<u>-123.915</u>
<i>Fondsen</i>			
Bestemmingsfondsen	2.7.10	370.682	518.018
Langlopende schulden			
Leningen	2.7.11	-	4.301
Kortlopende schulden			
Aflossingen	2.7.11	4.301	4.312
Crediteuren		43.336	61.872
Door te betalen giften vriendenkring	2.7.12	13.218	14.858
Belastingen en sociale lasten	2.7.13	25.884	38.303
Overige kortlopende schulden	2.7.14	59.147	81.631
		<u>145.886</u>	<u>200.976</u>
Totaal passiva		<u>428.247</u>	<u>599.380</u>

De bestemmingsfondsen zijn met ongeveer 1½ ton verlaagd. Dit wordt verklaard door de op de vorige pagina reeds gememoreerde kosten waardoor het bestemmingsfonds Funding Family (overdracht middelen) en het bestemmingsfonds voor AiA (besteding van middelen) zijn gemuteerd. Zie ook paragraaf 2.7.10.

2.2 Staat van baten en lasten

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
<u>BATEN</u>			
Particulieren	1.903.851	2.313.496	2.076.189
Bedrijven	2.900	37.000	150
Verbonden organisaties zonder winstoogmerk	3.651	-	44.246
Andere organisaties zonder winstoogmerk	25.129	108.500	107.651
Totaal geworven baten	1.935.531	2.458.996	2.228.236
Baten als tegenprestatie voor de levering van productie en diensten	4.779	23.765	-18.593
Overige baten	-	-	2.381
Totaal baten	1.940.310	2.482.761	2.212.024
<u>LASTEN</u>			
Besteed aan doelstellingen			
Athletes in Action	614.940	762.274	589.736
StudentLife	451.976	613.969	489.972
IkzoekGod.nl	129.648	170.435	566.125
StreetLink	138.284	168.928	132.681
DESIGNjeLeven	20.448	27.534	31.525
Stadswerk/Kerkenwerk	61.187	13.211	4.387
Global Contribution	297.144	293.098	340.145
	1.713.627	2.049.449	2.154.571
Wervingskosten	123.579	276.111	173.242
Kosten van beheer en administratie	214.847	277.573	249.456
Totaal lasten	2.052.053	2.603.133	2.577.269
Saldo voor financiële baten en lasten	-111.743	-120.372	-365.245
Saldo financiële baten en lasten	-	-	2.381
Saldo van baten en lasten	-111.743	-120.372	-362.864
Mutatie bestemmingsfondsen	147.335	59.000	220.978
Mutatie bestemmingsreserves	-28.700	-	66.750
Mutatie continuïteitsreserve	6.892	-61.372	-75.136

2.3 Resultaatbestemming

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
Totaalresultaat	-111.743	-120.372	-362.864
Resultaatbestemming bestemmingsfondsen			
Bestemmingsfondsen	-147.335	-59.000	-220.978
Resultaat na mutatie bestemmingsfondsen	35.592	-61.372	-141.886
Resultaatbestemming bestemmingsreserves			
Bestemmingsreserve investeringen	-17.500	-	-
Bestemmingsreserve investering personeel	45.000	-	-
Bestemmingsreserve operations	-	-	-75.000
Bestemmingsreserve financiële vrijheid	1.200	-	8.250
Overschot	6.892	-	-75.136
Resultaatbestemming continuïteitsreserve			
Continuïteitsreserve	6.892	-61.372	-75.136

De bestemmingsreserve investeringen is vrijgevallen aangezien voor de komende jaren geen essentiële en substantiële investeringen buiten de reguliere exploitatie om verwacht worden. Er is een bestemmingsreserve voor Investering Personeel gevormd aangezien er enkele kritische lang openstaande vacatures zijn waarvan het essentieel is dat die ingevuld gaan worden. Deze reserve kan wanneer dat noodzakelijk is, aangewend worden om buiten de in de budgetten voorziene kosten, additionele investeringen op Personeelsgebied te doen.

2.4 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de geldmiddelen die gedurende het verslagjaar beschikbaar zijn gekomen en in het benutten van die geldmiddelen in hetzelfde verslagjaar.

	2017	2016
	€	€
Kasstroom uit activiteiten		
Totaal baten	1.940.310	2.214.405
Totaal lasten	2.052.053	2.577.269
Exploitatieresultaat	-111.742	-362.864
Afschrijvingen	12.092	9.975
Cash-flow	-99.650	-352.889
<i>Mutaties in:</i>		
Vorraden	-5.571	-1.412
Debiteuren	1.745	-1.873
Overige vorderingen en activa	5.059	5.463
Aflossingen	-4.301	-4.312
Crediteuren	-18.536	7.332
Door te betalen giften vriendenkringen	-1.640	2.855
Belastingen en sociale lasten	-12.419	5.632
Overige kortlopende schulden	-22.484	1.511
	-58.147	15.196
Totaal kasstroom uit activiteiten	-157.797	-337.693

Kasstroomoverzicht (vervolg)

	2017	2016
	€	€
Kasstroom uit investeringen		
Investeringen in materiële vaste activa	-2.218	-4.633
Desinvesteringen in materiële vaste activa	5.759	2.015
Totale kasstroom uit investeringen	3.541	-2.618
Kasstroom uit financieringen		
Aflossing van langlopende schulden	-11	-4.312
Totale kasstroom uit financieringen	-11	-4.312
Totale kasstroom	-154.267	-344.623
Saldo liquide middelen begin	508.080	852.703
Totale kasstroom	-154.267	-344.623
Saldo liquide middelen eind	353.813	508.080

2.5 Toelichting bestedingen (uitsplitsing doelstellingen)

Bestemming	Doelstellingen			
	Athletes in Action	IkzoekGod.nl	Student Life	StreetLink
	€	€	€	€
Afdrachten 2.9.1	-	-	-	-
Publiciteit en communicatie 2.9.3	2.005	2.216	49	2.469
Personeelskosten 2.9.4	338	829	-3.335	-389
Kosten vriendenkring 2.9.5	490.840	116.048	419.284	124.477
Overige personeelskosten 2.9.6	54.005	4.541	23.730	7.425
Afschrijvingen 2.7.1	4.984	538	283	108
Huisvestingskosten 2.9.7	31.661	2.630	2.317	910
Algemene kosten 2.9.8	31.107	2.846	9.648	3.284
Totaal lasten	614.940	129.648	451.976	138.284
Gemiddeld aantal FTE's 2017	17,7	2,8	14,4	5,3
Gemiddeld aantal FTE's 2016	18,7	8,3	13,8	4,8

De significante afname in FTE's binnen IkzoekGod.nl is veroorzaakt door de uitstroom en verzelfstandiging van het team van Jesus.Net per ultimo 2016.

Doelstellingen		Werving		Beheer	
DESIGN jeLeven	Stadswerk/ Kerkenwerk	Global Contribution	Fondsen- werving	Beheer & administratie	Totaal 2017
€	€	€	€	€	€
-	-	99.955	-	-	99.955
4	7	-	47.386	3.358	57.494
225	145	-4.785	43.399	106.656	143.083
16.555	57.162	201.974	179	14.700	1.441.219
969	2.874	-	6.544	21.921	122.009
57	34	-	830	1.810	8.644
638	255	-	6.882	12.836	58.129
2.000	710	-	18.359	53.566	121.520
<u>20.448</u>	<u>61.187</u>	<u>297.144</u>	<u>123.579</u>	<u>214.847</u>	<u>2.052.053</u>
1,3	2,0	3,9	0,9	2,7	51,0
1,4	0,8	3,9	1,3	2,7	55,7

Doelbestedingspercentage van de baten:

Bestedingen aan doelstellingen/totale baten

88,3%

Doelbestedingspercentage van de lasten:

Bestedingen aan doelstellingen/totale lasten

83,5%

Wervingskostenpercentage:

Wervingskosten/som van de geworven baten

6,4%

2.5 Toelichting bestedingen (verdichting)

		Doelstellingen	Fondsen- werving	Beheer & administratie	Totaal 2017
		€	€	€	€
Afdrachten	2.9.1	99.955	-	-	99.955
Publiciteit en communicatie	2.9.3	6.749	47.386	3.358	57.494
Personeelskosten	2.9.4	-6.972	43.399	106.656	143.083
Kosten vriendenkring	2.9.5	1.426.339	179	14.700	1.441.218
Overige personeelskosten	2.9.6	93.544	6.544	21.921	122.009
Afschrijvingen	2.7.1	6.004	830	1.810	8.644
Huisvestingskosten	2.9.7	38.411	6.882	12.836	58.129
Algemene kosten	2.9.8	49.596	18.359	53.566	121.521
Totaal lasten		1.713.626	123.579	214.847	2.052.053
Gemiddeld aantal FTE's 2017		47,7	0,9	2,7	51,0
Gemiddeld aantal FTE's 2016		51,7	1,3	2,7	55,7
Doelbestedingspercentage van de baten:					
Bestedingen aan doelstellingen/totale baten					88,3%
Doelbestedingspercentage van de lasten:					
Bestedingen aan doelstellingen/totale lasten					83,5%
Wervingskostenpercentage:					
Wervingskosten/som van de geworven baten					6,4%

Begroot 2017	Totaal 2016
€	€
93.595	260.668
137.971	71.384
302.126	277.504
1.599.922	1.490.532
177.365	168.895
10.398	9.975
71.211	66.835
210.545	229.095
2.603.133	2.574.888

82,6%   97,7%

80,9%   84,0%

11,2%   7,8%

In vergelijking met 2016 is er een significante verschuivingen opgetreden in de ratio: 'Doelbestedingspercentage van de baten'. Voor de toelichting hierop wordt verwezen naar paragraaf 1.2.2.

Het grote verschil in de ratio 'wervingskostenpercentage' tussen begroot en gerealiseerd wordt veroorzaakt doordat een significant deel van de begrote uitgaven voor Fondswerving niet heeft plaatsgevonden als gevolg van de langdurige vacatures op dit vlak

2.6 Grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat

2.6.1 Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijn 650 voor “Fondsenwervende Organisaties” van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Doel van deze Richtlijn is inzicht te geven in de kosten van de organisatie en besteding van de gelden in relatie tot het doel waarvoor die fondsen bijeengebracht zijn. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

2.6.2 Stelselwijziging en vergelijkende cijfers

Er is sprake van een stelselwijziging als gevolg van de toepassing van de nieuwe Richtlijn 650. Als gevolg van de implementatie van de nieuwe Richtlijn 650 zijn in de jaarrekening 2017 de volgende wijzigingen verwerkt:

- De presentatie van de staat van baten en lasten is gewijzigd conform het nieuwe model van Richtlijn 650. De aanpassingen hebben met name gevolgen gehad voor de presentatie van de baten (nieuwe indeling naar de aard van de gever).

De cijfers over 2016 zijn waar relevant aangepast om vergelijkbaarheid met het verslagjaar mogelijk te maken.

2.6.3 Continuïteit

Agapè heeft, als erfenis uit het verleden, al een aantal jaar een negatieve continuïteitsreserve. Het in 2015 ingezette traject gericht op fundamentele herstructurering van de exploitatie-kosten en professionalisering van de fondswerving heeft tot gevolg dat de organisatie gedurende enkele jaren een negatief resultaat laat zien. Verwacht werd dat dit ook in 2017 nog het gevolg zou zijn. Als gevolg van een strak kostenmanagement regime zijn we er in 2017 echter in geslaagd een klein positief resultaat (na mutaties van de reserves en fondsen) te realiseren en een bijboeking ten gunste van de continuïteitsreserve. De verwachting is dat we deze lijn voor 2018 weten vast te houden en dat er in de komende jaren structureel sprake zal zijn van stijgende positieve resultaten waardoor de negatieve continuïteitsreserve langzaam maar zeker kan worden weggewerkt.

Hoewel er sprake is van een negatieve continuïteitsreserve is er, ook op de langere termijn, geen liquiditeits-risico. Agapè beschikt over ruim voldoende liquide middelen om ook op de langere termijn aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. Dat wordt veroorzaakt door het bestemmingsfonds 'Funding Family' dat een stabiele factor is en weinig risico draagt.

Het financiële herstructureringsplan dat in 2016 door het bestuur is uitgewerkt en in 2017 is aangescherpt, heeft de goedkeuring van de Raad van Toezicht en ook Agapè Europa steunt het verbeterplan. Belangrijkste focuspunten daarin zijn:

- Continue aandacht voor kosten-beheersing en -efficiëntie
- Professionalisering en segmentering van de fondswerfaanpak

Voor 2018 zijn daarnaast specifiek de volgende aandachtsgebieden geformuleerd:

- Fondswerftraining voor bewegingen

- Bewustwording voor de mogelijkheden van verbetering van opbrengst uit activiteiten
- Financiële awareness en verantwoordelijkheid inbedden op bewegingsniveau

Het continuïteitsrisico voor de lange termijn wordt afgedekt door het herstructureringsplan; de voortgang hiervan zal strak worden gemonitord. Hoewel dit herstructureringsplan voorzichtig en defensief is opgesteld, blijft het een prognose. De werkelijkheid kan daarvan afwijken. Bij tegenvallende resultaten op de ontwikkelingen van de inkomsten, zal dit worden gecompenseerd met een lager kostenniveau in de niet-vaste lasten. Dit zou dan uiteraard effect hebben op de groei-ambities, maar de continuïteit komt daarbij niet in gevaar.

In 2017 zijn twee belangrijke ontwikkelingen geweest die een negatieve impact hebben gehad op de voortgang van dit plan:

- De ontwikkelingen rond AiA (impact op de gerealiseerde opbrengsten en impact op de liquide middelen)
- Het ontstaan van enkele kritische vacatures op het vlak van Fondswerving en Communicatie, waardoor essentiële activiteiten niet konden worden ontplooid en het herstructureringsplan vertraging heeft opgelopen.

De negatieve effecten van deze ontwikkelingen zijn voor het betreffende financiële jaar opgevangen door substantiële kostenreductie en het uitstellen van geplande investeringen. Voor de langere termijn betekent dit dat de planning van het herstructureringsplan enige vertraging heeft opgelopen.

Aangezien de organisatie beschikt over ruim voldoende liquide middelen is er voor de korte termijn geen sprake van een continuïteitsrisico.

2.6.4 Algemene grondslagen van waardering

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

2.6.5 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa benodigd voor de doelstelling en voor de bedrijfsvoering worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen, met inachtneming van een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

2.6.6 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Subsidieverplichtingen zijn opgenomen op basis van een besluit ter zake, welke schriftelijk is kenbaar gemaakt aan de ontvanger van de subsidie.

Dit betreffen de door te betalen gelden voor kosten voor levensonderhoud die vanuit de persoonlijke achterban van medewerkers (in het cijfermatige deel van de jaarrekening 'vriendenkring' genoemd) worden ontvangen, voor zover deze medewerker niet in dienst is.

2.6.7 Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding van de stichting. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending voor een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader voor de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen.

2.6.8 Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderinggrondslagen.

2.6.9 Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Nalatenschappen worden opgenomen in het verslagjaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld, derhalve indien de betaling is aangekondigd. Voorschotten worden verantwoord in het boekjaar waarin zij worden ontvangen.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

2.6.10 Bestedingen en lasten

Financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en -lasten.

2.6.11 Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

De stichting heeft geen pensioenregeling.

2.6.12 Kostentoerekening

De bestedingscategorieën bestaan uit Athletes in Action, IkzoekGod.nl, StudentLife, StreetLink, DESIGNjeLeven, Stadswerk/Kerkenwerk, Global Contribution, Fondsenwerving en kosten Beheer en administratie.

De volgende kostensoorten worden als volgt nader verdeeld over de bestedingscategorieën.

Kostensoort	Toerekening
Afdrachten	Wordt direct en volledig toegekend aan Global Contribution
Publiciteit en communicatie	Directe toerekening en overige naar rato op basis van medewerkers.
Personeelskosten	Directe toerekening en overige op basis van medewerkers.
Kosten vriendenkring	Directe toerekening, op basis van inkomsten vriendenkring.
Overige personeelskosten	Directe toerekening en overige naar rato op basis van medewerkers.
Afschrijvingen	Directe toerekening.
Huisvestingskosten	Directe toerekening en overige naar rato op basis van medewerkers.
Algemene kosten	Directe toerekening en overige naar rato op basis van medewerkers.

Onderstaande tabel toont de verdeling van het jaargemiddelde aan FTE's binnen de organisatie.

	2017	2016
Athletes in Action	17,7	18,7
IkzoekGod.nl	2,8	8,3
StudentLife	14,4	13,8
StreetLink	5,3	4,8
DESIGNjeLeven	1,3	1,4
Stadswerk/Kerkenwerk	2,0	0,8
Global Contribution	3,9	3,9
Fondsenwerving/Communicatie	0,9	1,3
Beheer & administratie	2,7	2,7
Totaal FTE	51,0	55,7
FTE's in loondienst zonder persoonlijke achterban binnenland	4,0	4,1
FTE's in loondienst met persoonlijke achterban binnenland	43,0	45,8
FTE's geen loondienst met persoonlijke achterban binnenland	1,5	1,5
FTE's geen loondienst zonder persoonlijke achterban binnenland (associates)	2,5	4,3
Totaal	51,0	55,7

2.7 Toelichting op de balans

ACTIVA - VASTE ACTIVA

2.7.1 Materiële vaste activa

De mutaties in de materiële vaste activa zijn in het hierna volgende schema samengevat.

	Inventaris
	€
Stand per 1 januari 2017	
Aanschafwaarde	97.727
Cumulatieve afschrijvingen	-77.541
	<hr/> 20.186 <hr/> <hr/>
Mutaties boekjaar 2017	
Investeringen	2.218
Afschrijvingen	-8.644
Desinvesteringen	-14.950
Afschrijvingen desinvesteringen	5.743
	<hr/> -15.633 <hr/> <hr/>
Stand per 31 december 2017	
Aanschafwaarde	84.995
Cumulatieve afschrijvingen	-80.442
	<hr/> 4.553 <hr/> <hr/>

De afschrijvingen zijn berekend op basis van de volgende jaarlijkse afschrijvingspercentages.

Inventaris	20%
------------	-----

De materiële vaste activa worden aangewend in het kader van de bedrijfsvoering.

De desinvesteringen over 2017 betreffen het afstoten van overtollig inventaris als gevolg van enerzijds de verhuizing naar het (deels gemeubileerde) nieuwe kantoor in Driebergen en anderzijds het vertrek van een aantal AiA collega's in Groningen. Daarnaast het afstoten van overtollig geworden computer-apparatuur.

2.7 Toelichting op de balans (vervolg)

	2017	2016
	€	€
VLOTTENDE ACTIVA		
<u>2.7.2 Voorraden</u>		
Voorraad boeken, media en cursusmaterialen	28.284	22.713
Af: voorziening incurante voorraden	-3.500	-3.500
Saldo per 31 december	<u>24.784</u>	<u>19.213</u>

De voorraden zijn geheel bestemd voor de realisatie van de doelstelling.

2.7.3 Debiteuren

Debiteuren	15.196	16.631
Af: voorziening dubieuze debiteuren	-1.510	-1.200
Saldo per 31 december	<u>13.686</u>	<u>15.431</u>

De voorziening voor oninbaarheid is statisch bepaald.

2.7.4 Overige vorderingen en activa

Waarborgsommen	13.586	12.411
Vooruitbetaalde bedragen	1.208	4.442
Te ontvangen bijdragen projecten	552	6.887
Te ontvangen rente	-	1.760
Omzetbelasting	-	3.955
Jesus.net	7.275	-
Rekening-courant Stichting GAiN	-	256
Overige vorderingen	8.790	6.759
Saldo per 31 december	<u>31.411</u>	<u>36.470</u>

2.7 Toelichting op de balans (vervolg)

	2017	2016
	€	€
<u>2.7.5 Liquide middelen</u>		
Rekening-courant	113.319	158.795
Spaarrekeningen	239.736	348.240
Paypal betaalrekening	451	451
Kas	307	594
Saldo per 31 december	<u>353.813</u>	<u>508.080</u>

De daling in liquide middelen ten opzichte van ultimo 2016 is deels veroorzaakt door de afwikkeling van de financiën van de vertrokken AiA medewerkers en de overdracht van hun vriendenkringsaldi naar de door hen opgerichte nieuwe stichting voor SportsMinistry. Een gedeelte van de liquide middelen is gereserveerd voor betaling van voor medewerkers ontvangen gelden en is niet beschikbaar voor lopende betalingen.

PASSIVA

2.7.6 Continuïteitsreserve

Saldo per 1 januari	-149.665	-74.529
Mutatie volgens resultaatbestemming	6.892	-75.136
Saldo per 31 december	<u>-142.773</u>	<u>-149.665</u>

De continuïteitsreserve wordt gevormd voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat ook in de toekomst aan verplichtingen kan worden voldaan. De noodzakelijk geachte omvang van de continuïteitsreserve bedraagt € 250.000. De grondslag hiervoor vormt 50% van de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

2.7 Toelichting op de balans (vervolg)

	2017	2016
	€	€
<u>2.7.7 Bestemmingsreserve investeringen</u>		
Saldo per 1 januari	17.500	17.500
Mutatie volgens resultaatbestemming	-17.500	-
Saldo per 31 december	-	17.500

2.7.8 Bestemmingsreserve investeringen personeel

Saldo per 1 januari	-	-
Mutatie volgens resultaatbestemming	45.000	-
Saldo per 31 december	45.000	-

2.7.9 Bestemmingsreserve financiële vrijheid

Saldo per 1 januari	8.250	-
Mutatie volgens resultaatbestemming	1.200	8.250
Saldo per 31 december	9.450	8.250

2.7 Toelichting op de balans (vervolg)

	2017	2016
	€	€
<u>2.7.10 Fondsen</u>		
Bestemmingsfondsen		
Saldo per 1 januari	518.018	738.996
Mutatie volgens resultaatbestemming	-147.336	-220.978
Saldo per 31 december	<u>370.682</u>	<u>518.018</u>

Het verloop van de bestemmingsfondsen is als volgt weer te geven.

	Saldo 01-01-2017	Mutatie fondsen	Saldo 31-12-2017
	€	€	€
IkzoekGod.nl	47.678	-18.247	29.431
Athletes in Action	59.000	-59.000	-
StreetLink	3.084	-1.185	1.899
StudentLife	14.515	-8.214	6.301
DESIGNjeLeven	2.000	-2.000	-
Together	2.181	-	2.181
Funding family	367.055	-60.253	306.802
Steunfonds medewerkers	20.124	3.944	24.068
Rente funding family	2.381	-2.381	-
Saldo per 31 december	<u>518.018</u>	<u>-147.336</u>	<u>370.682</u>

De grootste mutaties op de bestemmingsfondsen betreffen afboekingen bij IkzoekGod, AiA en Funding Family. Beide eerstgenoemde afboekingen hebben betrekking uitgevoerde activiteiten waarvoor in voorgaande jaren reeds fondsen waren geworven. De afboeking onder Funding Family betreft de overdracht van de vriendenkringfondsen van de uitgestroomde AiA medewerkers naar de door hen opgerichte nieuwe stichting voor SportsMinistry.

2.7 Toelichting op de balans (vervolg)

2.7.11 Leningen

	Balans per 31-12-2017	Aflossing 2018	Aflossing >1 jaar	Aflossing >5 jaren
	€	€	€	€
Overige leningen	4.301	4.301	-	-
	<u>4.301</u>	<u>4.301</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
			2017	2016
			€	€
Leningen				
Saldo per 1 januari			8.613	17.237
Aflossingen			-4.312	-8.624
			<u>4.301</u>	<u>8.613</u>
Kortlopend deel leningen			4.301	-4.312
Saldo per 31 december			<u>-</u>	<u>4.301</u>

Het kortlopende deel van de aflossingsverplichting is verantwoord onder de kortlopende schulden.

De overige leningen betreffen meerdere leningen van begunstigers. Veelal zijn de leningen renteloos, andere leningen kennen een rentevergoeding van 2% tot 5%. In 2017 zijn de laatste langlopende verplichtingen afgelost.

2.7 Toelichting op de balans (vervolg)

	2017	2016
	€	€
<u>2.7.12 Door te betalen giften vriendenkring</u>		
Te betalen giften aan medewerkers	3.973	5.021
Te betalen giften medewerkers buitenland	9.245	9.837
Saldo per 31 december	13.218	14.858
<u>2.7.13 Belastingen en sociale lasten</u>		
Af te dragen loonheffing en sociale lasten	25.884	38.303
<u>2.7.14 Overige kortlopende schulden</u>		
Reservering vakantiegeld inclusief sociale lasten	45.000	55.689
Accountantskosten	5.750	10.000
Rekening-courant Agapè Europe	623	8.961
Rekening-courant Stichting GAiN	93	-
Overlopende passiva	7.681	6.981
	59.147	81.631

Op de rekening-courant met Agapè Europe en Stichting GAiN is geen rente verschuldigd.

2.7 Toelichting op de balans (vervolg)

2.7.15 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Op 31 december 2017 waren er de volgende huurverplichtingen.

	< 1 Jaar	> 1 Jaar < 5 jaar	> 5 Jaar	Totaal
	€	€	€	€
Atoomweg 10-2, Groningen	2.190	-	-	2.190
Hoofdstraat 51, Driebergen	14.500	-	-	14.500
Copiers	1.165	1.165	-	2.330
Koffieautomaat	636	2.544	-	3.180
	<u>18.491</u>	<u>3.709</u>	<u>-</u>	<u>22.200</u>

2.8 Toelichting op de baten

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
BATEN			
<u>2.8.1 Baten van particulieren</u>			
Giften vriendenkring	1.537.081	1.760.000	1.527.135
Giften steunfonds medewerkers	9.105	-	9.466
Giften algemeen werk	209.380	247.000	228.358
Giften bedieningen	142.285	306.496	311.230
	<u>1.903.851</u>	<u>2.313.496</u>	<u>2.076.189</u>

2.8.2. Bedrijven

Bedrijven	2.900	37.000	150
	<u>2.900</u>	<u>37.000</u>	<u>150</u>

2.8.3. Verbonden organisaties zonder winstoogmerk

Bijdrage Agapè Europe	3.651	-	44.246
	<u>3.651</u>	<u>-</u>	<u>44.246</u>

De bijdrage Europa betreft inkomsten die door andere bij Campus Crusade for Christ aangesloten organisaties buiten Nederland zijn ontvangen en die bestemd zijn voor activiteiten in Nederland en via Agapè Europe in Nederland terechtkomen.

2.8.4 Andere organisaties zonder winstooiwerk

Bijdrage andere organisaties	25.129	108.500	107.651
	<u>25.129</u>	<u>108.500</u>	<u>107.651</u>
	<u><u>25.129</u></u>	<u><u>108.500</u></u>	<u><u>107.651</u></u>

2.8.5 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten

Opbrengst producten en diensten	258.480	351.636	247.932
Kosten producten en diensten	253.701	327.871	266.525
	<u>258.480</u>	<u>351.636</u>	<u>247.932</u>
	<u>253.701</u>	<u>327.871</u>	<u>266.525</u>
Netto-baten producten en diensten	4.779	23.765	-18.593
	<u>4.779</u>	<u>23.765</u>	<u>-18.593</u>
	<u><u>4.779</u></u>	<u><u>23.765</u></u>	<u><u>-18.593</u></u>

Realisatie 2017	<i>Begroting</i> 2017	Realisatie 2016
<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>

2.8.6 Overige baten

Rentebaten	-	-	2.381
Diversen	-	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>2.381</u>
	<u><u>-</u></u>	<u><u>-</u></u>	<u><u>2.381</u></u>

2.9 Toelichting op de lasten

	Realisatie 2017	<i>Begroting</i> 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
<u>2.9.1 Afdrachten</u>			
Agapè Europe Missions Bijdrage	99.955	93.545	101.035
GAiN	-	-	1.982
Jesus.Net		-	157.651
	99.955	93.545	260.668
	99.955	93.545	260.668

	Realisatie 2017	<i>Begroting</i> 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
<u>2.9.3 Publiciteit en communicatie</u>			
Advertentiekosten	4.808	31.489	8.105
Stands	-	-	25
Promotiematerialen	316	59.101	14.697
Direct mail	38.005	30.190	30.041
Wervingskosten	14.364	17.191	18.516
	57.493	137.971	71.384
	57.493	137.971	71.384

De kosten zijn significant lager dan begroot.
Dit is veroorzaakt doordat als gevolg van
onderbezetting op het team Communicatie het niet
mogelijk is geweest om alle geplande activiteiten uit te voeren.

2.9 Toelichting op de lasten (vervolg)

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
2.9.4 Personeelskosten			
Lonen en salarissen	1.157.539	1.578.629	1.309.041
Uitkeringen UWV	-34.996	-17.550	-24.160
Sociale lasten	193.488	307.716	218.639
Inhuur derden	25.055	33.331	74.499
Doorbelaast aan vriendenkringen	-1.198.003	-1.600.000	-1.300.515
	<u>143.083</u>	<u>302.126</u>	<u>277.504</u>

Directiebeloning

Naam	<u>D. Vonck</u>	<u>H. van den Broek</u>	<u>F. Baksteen</u>
Functie	Algemeen directeur	LDHR directeur	Operationeel directeur
Dienstverband			
Aard (looptijd)	onbepaald	onbepaald	onbepaald
Uren (gemiddeld)	32	20	28
Part-time percentage	80%	50%	70%
Periode	01/01-31/12	01/01-31/12	01/01-31/12
	€	€	€
Jaarbezoldiging			
Brutosalaris/vergoeding	55.332	13.860	-
Vakantiegeld	4.426	1.109	-
Sociale lasten	9.457	2.652	-
Totaal bezoldiging	<u>69.215</u>	<u>17.620</u>	<u>-</u>

2.9 Toelichting op de lasten (vervolg)

Directiebeloning (vervolg)

De salariskosten voor de heer Vonck worden per ultimo 2017 voor 77% gedekt door giften uit persoonlijke achterban. In 2018 zal dit naar 100% gaan.

De salariskosten voor de heer Van den Broek zijn volledig gedekt door giften uit persoonlijke achterban.

De heer Baksteen ontvangt voor zijn werkzaamheden geen beloning.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen voor hun werkzaamheden geen beloning.

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
<u>2.9.5 Kosten vriendenkring</u>			
Medewerkers met vriendenkring	1.441.218	1.599.922	1.490.532
	=====	=====	=====

2.9.6 Overige personeelskosten

Reiskosten	42.186	65.439	74.099
Kosten conferenties en trainingen	36.791	82.143	46.321
Overige personeelskosten	43.032	29.783	48.475
	=====	=====	=====
	122.009	177.365	168.895
	=====	=====	=====

2.9.7 Huisvestingslasten

Huurkosten	58.129	71.211	64.050
Zakelijke lasten	-	-	11
Overige huisvestingskosten	-	-	2.774
	=====	=====	=====
	58.129	71.211	66.835
	=====	=====	=====

2.9 Toelichting op de lasten (vervolg)

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
	€	€	€
<u>2.9.8 Kantoor- en algemene kosten</u>			
Kantoorbenodigdheden	1.627	2.906	3.418
Porti-, telefoonkosten	3.482	6.465	8.918
Internetkosten	-	-	905
Abonnementen, lectuur en lidmaatschappen	9.380	15.932	7.309
Accountantskosten	15.565	14.480	12.236
Drukwerk/kopieerkosten	3.976	4.710	4.010
Automatiseringskosten	18.745	36.245	92.059
Incasso- en bankkosten	9.889	13.597	12.037
Verzekeringen	8.173	7.278	7.954
Kosten dubieuze debiteuren	385	-	1.978
Niet verrekenbare BTW	24.711	66.933	35.822
Overige algemene kosten	25.588	41.999	42.449
	<u>121.521</u>	<u>210.545</u>	<u>229.095</u>

De automatiseringskosten zijn afgenomen ten opzichte van 2016 omdat er in dat jaar een flinke eenmalige investering is gedaan in de ontwikkeling van de Refugee App. Aangezien dit een product was van Jesus.net is, zijn De kosten hiervoor in 2017 niet meer zichtbaar.

Bijlage Hoofd en Nevenfuncties Directie en Raad van Toezicht Stichting Agapè:

Directie/Bestuur Stichting Agapè

D. Vonck (Algemeen Directeur)

Nevenfuncties:

- Raad van aanbeveling Present Houten
- Voorzitter ChristenUnie Houten (aftredend 1 sept. 2018)

F. Baksteen (Operationeel Directeur)

Nevenfuncties:

- geen

H. van den Broek (LDHR Directeur)

Nevenfuncties:

- geen

Raad van Toezicht Stichting Agapè

H. Pruis (Voorzitter)

Hoofdfuncties:

- gepensioneerd

Nevenfuncties:

- Teamlid Agape Europe City Team
- Voorzitter Raad van Toezicht Global Aid Network NL (www.gainhelpt.nu)
- Voorzitter Vereniging van Eigenaren Vendelier 24-42, Renswoude
- Voorzitter Stichting Bijbel, Media en Samenleving
- Voorzitter Oudstenraad Baptistengemeente Veenendaal
- Bestuurslid Agapè Ireland

J.A. Oosterom (lid)

Hoofdfunctie:

- Zelfstandig ondernemer van ProMissie Groene Hart
<https://www.promissie.nl/>

Nevenfuncties:

- geen

J.C. van Groningen (lid)

Hoofdfuncties:

- Directeur Eigenaar Twinkel Gouda BV, Gouda
<https://twinkel-gouda.nl/>
- Directeur Eigenaar DANS Kinderopvang BV, Gouda
- Directeur Eigenaar van Groningen Interim Project Management
  - Project- en Accountmanager bij Filternet

Nevenfuncties:

- Bestuur Hospice Midden Holland

T. de Vries (lid)

Hoofdfunctie:

- Directeur/Eigenaar ProMissie BV/ProMissie Bedrijfsoverdracht BV
<https://promissie.nl/>

Nevenfuncties:

- Voorzitter Stichting 1 Kronieken 29:14b
<https://1kronieken29-14b.nl/>
- Voorzitter Steunfonds van Zanten-van Driel
<https://steunfondsvanzantenvandriel.nl>
- Adviseur Board Emmanuel Christian College South Sudan
www.eccollegess.org
- Lid Raad van Toezicht Global Aid Network NL (GAIN)
www.gainhelpt.nu

Vastgesteld en goedgekeurd te Driebergen op 5 juli 2018.

De heer D. Vonck
Voorzitter van het bestuur

De heer F. Baksteen
Penningmeester van het bestuur

De heer H. van den Broek
Secretaris van het bestuur

De heer R.A. de Bruijn
Voorzitter van de Raad van Toezicht

De heer H.P. Medema
Vice-voorzitter van de Raad van Toezicht

De heer J.F. Garcia
Lid van de Raad van Toezicht

De heer J. C. van Groningen
Lid van de Raad van Toezicht

Mevrouw J. A. Oosterom
Lid van de Raad van Toezicht

De heer T. de Vries
Lid van de Raad van Toezicht

3. OVERIGE GEGEVENS

Stichting Agapè
Hoofdstraat 51
3971 KB DRIEBERGEN-RIJSENBURG

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en Raad van Toezicht van Stichting Agapè

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 (pagina 25 tot en met 56) van Stichting Agapè gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2017 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Agapè, te Doorn per 31 december 2017 en van het resultaat over de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 'Fondsenwervende organisaties'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017 met een balanstotaal van € 428.247;
2. de staat van baten en lasten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2017 met een resultaat van € -111.743 (tekort); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Agapè te Doorn, zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Continuïteitsveronderstelling bestuur

Wij vestigen de aandacht op paragraaf 2.6.3 'Continuïteit' in de toelichting op pagina 36 van de jaarrekening, waarin de continuïteitsveronderstelling van het bestuur nader is toegelicht. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aanleggenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is, geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 'Fondsenwervende organisaties' vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 'Fondsenwervende organisaties'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 'fondsenwervende organisaties'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 5 juli 2018.

WITH accountants B.V.

Drs. J. Snoei RA

Bijlage

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2017 van Stichting Agapè te Doorn

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.